

Oppmannsrapport etter fellessensur i Vestland

Sentralt gitt skriftlig eksamen

NOR0218 og NOR0219

10. årstrinn 2025

Bergen 28. juni 2025

Ole Wichstad, oppmann i norsk i Vestland

Innledning

I forkant av årets eksamen i norsk var det knyttet spenning til hvordan eksamensoppgavene ville bli utformet. Det var ikke forberedelsesmaterieell tilgjengelig under årets eksamen. I det følgende vil jeg kommentere oppgavene, den praktiske gjennomføringen og refleksjoner i forbindelse med eksamen i NOR0218 og NOR0219.

Oppmannsgruppen bestående av Randi Hole Styve, Halvor Sverkeli, Siri Marie Daviknes Melheim og Ole Wichstad har deltatt på forhåndssensuren i Oslo 27. – 28. mai, hatt ansvaret for sensorskoleringen i Bergen 2. juni og ledet fellessensuren 16. juni. Den lokale sensorskoleringen ble gjennomført på Scandic Ørnen i Bergen sentrum, og fellessensuren hadde tilhold på Clarion hotell ved Flesland flyplass. Disse lokalene var gode og velegnede for arbeidet som skulle gjøres.

Oppmannsrapporten bygger på innspill, kommentarer og drøftinger fra disse samlingene, spesielt fra sensorskoleringen. Fra Vestland deltok 50 sensorer på sensorskoleringen og fellessensuren. I tillegg deltok fire observatører fra Høyskolen Vestland. Disse var ikke involvert i diskusjoner eller vurderinger på skoleringen.

Fellessensur og lokale skoleringer

Den lokale sensorskoleringen i Bergen ble gjennomført etter samme mønster som forhåndssensuren i Oslo. Vi startet med en kort orientering, deretter viste vi introduksjonsfilmen som er utarbeidet av udir. Mesteparten av kursdagen gikk naturlig nok til lesing, diskusjon og vurdering av elevtekster i sensorgruppene. Det viser seg at mange sensorer er nye i vurderingsarbeidet, og på sensorskoleringen var det anslagsvis en tredel som deltok som sensorer for første gang. Slik blir sensorskoleringen spesielt viktig for å etablere en felles vurderingspraksis blant sensorene. Sensorene tar med seg innspill fra vurderinger og generell kunnskap tilbake til sine respektive skoler.

Sensorskoleringen fulgte for det meste opplegget fra forhåndssensuren ved at vi arbeidet med oppgaver og tekster knyttet til NOR0218 før lunsj og tilsvarende for NOR0219 etter lunsj. De ulike gruppene fikk tildelt vurderingsoppdrag der de skulle kommentere elevtekstene basert på formuleringer i vurderingsmatrisen. I oppsummeringene etter hver elevtekst leverte gruppene grundige vurderinger med basis i vurderingsmatrisen. Imidlertid var det ganske tidkrevende å la relativt mange grupper uttale seg. I ettertid drøftet vi i oppmannsgruppen at vi savnet mer diskusjon i plenum og åpne opp for refleksjoner og tankestrøm blant sensorene. På forhåndssensuren opplever man hvert år engasjerte innspill og diskusjoner fra deltakerne. På en lokal sensorskolering er det for det første langt flere deltakere, og ikke alle er komfortable med å ta ordet i plenum. Videre var det mange nye sensorer til stede på skoleringen i Vestland, og ikke alle følte seg komfortabel med mikrofonen foran et stort publikum. Uansett er dette et innspill. Vi får se om det kan bli mer debatt og flere meningsbrytninger på neste års skolering.

Vurderingen av elevtekstene ble gjennomført ved individuell lesing, og deretter ble sensorene bedt om å legge inn sin karaktervurdering i menti. Videre ble det diskutert i gruppene, og på ny la man inn karakter i menti, men nå som gruppekarakter. Det viste seg at det kunne være ganske store sprik i de individuelle karakterene, men gruppekarakterene var mer samlet og i stor grad i samsvar med vurderingene fra forhåndssensuren. Under følger en kort oppsummering når det gjelder fordelingen av karaktervurderingene, både individuelt og gruppe.

Tekster NOR0218

Tekst A (karakter 5)

Individuell karakter:

Karakter 4 – 11 stk

Karakter 5 – 30 stk

Karakter 6 – 7 stk

Gruppekarakter:

Karakter 4 – 2 grupper

Karakter 5 – 12 grupper

Tekst D (karakter 4)

Individuell karakter:

Karakter 4 – 32 stk

Karakter 3 – 17 stk

Karakter 2 – 1 stk

Gruppekarakter:

Karakter 3 – 9 grupper

Karakter 4 – 5 grupper

Tekster NOR0219

Tekst E (karakter 6)

Individuell karakter

Karakter 4 – 6 stk

Karakter 5 – 12 stk

Karakter 6 – 30 stk

Gruppekarakter

Karakter 5 – 1 gruppe

Karakter 6 – 13 grupper

Tekst G (karakter 3)

Individuell karakter

Karakter 2 – 2 stk

Karakter 3 – 28 stk

Karakter 4 – 17 stk

Gruppekarakter

Karakter 3 – 11 grupper

Karakter 4 – 2 grupper

Det kan nevnes at oppmannsgruppen hadde stor nytte av oppgavekommentarene fra fagnemnden når vi diskuterte oppgavene med sensorene.

Eksamensoppgavene

Generelt var det få innspill til eksamensoppgavene i år. Det var heller ikke presiseringer eller kommentarer til oppgavene fra forhåndssensuren. På fellessensuren la vi ut et spørreskjema knyttet til oppgavene der sensorene kunne notere hvis de hadde innspill. Vi fikk noen tilbakemeldinger. Når det gjelder NOR0218 oppgave 1, var det ingen kommentarer. Oppgave 2A lyder: »Skriv en tekst der hovedpersonen viser mot i en vanskelig situasjon. Bruk språklige virkemidler for å skildre situasjonen og hvordan hovedpersonen løser den. Lag overskrift selv». Mange kandidater har ikke med «mot» som en sentral del i besvarelsen. Det virker som en del elever har bearbeidet noe de har produsert før fordi relevansen ikke er så tydelig.

Videre er det overraskende mange som ikke bruker språklige virkemidler i besvarelsen selv om dette er tydelig presisert i oppgavebestillingen. Jeg vet ikke om oppgaven er god eller svak, men det er en påminnelse til faglærere at elever må øve på å svare på det oppgaven spør etter. Det var ingen kommentarer til oppgave 3 på hovedmål (NOR0218).

Oppgavene til NOR0219 hadde to lyrikkttekster knyttet til oppgave 1. Det var flere sensorer som uttrykte at dette var spennende tekster og oppgaver som inviterte til refleksjon og assosiasjoner. Dessuten bygger oppgavene på velkjente norskfaglige begreper som form, tema og språklige virkemidler. Det siste er ikke spesifikt nevnt i oppgavene, bare benevnt som «bruk fagomgrep». Et innspill til oppgave 1A: I vurderingsmatrisen nevnes det at bruk av fagbegrep er en del av vurderingen, men det er ikke så enkelt å vise til fagbegrep i oppgave 1A. Eller...? Det var ingen kommentarer til oppgave 2A og 2B. I oppgave 3 viste det seg at mange kandidater hadde problemer med å vise til sammenhengen mellom elvene og joik. Generelt var det mange besvarelser som refererte til innholdet i tekstvedlegget og ikke produserte i nevneverdig grad egne refleksjoner om tekstvedlegget.

Oppgave 2 på både hovedmål og sidemål hadde en jevn fordeling når det gjelder elevenes valg av oppgave. Det var ikke en spesiell oppgave som var foretrukket fremfor den andre oppgaven når det gjelder oppgave 2. Som sensor var det lett å se kandidatenes kompetanse i besvarelsene vi leste. Oppgavene var åpne, og elevene fikk vist bredde i sin norskfaglige kompetanse, fra lesekompetanse i oppgave 1, sak- eller skjønnlitterær skrivning i oppgave 2 og kanskje litt mer krevende refleksjonsskriving i oppgave 3.

Kommentarer til den praktiske gjennomføringen av eksamen og sensurarbeidet

Noen kommentarer som gikk igjen blant enkelte sensorer var at sensorskoleringen kommer litt sent. Enkelte sensorer er litt usikre på vurderingen og ønsker bekreftelse og skolering med henblikk på egen vurdering. Det var også et tema i fjorårets oppmannsrapport, men etter min mening er ikke dette et problem. Med litt erfaring finner sensorene ut av dette.

Et annet moment er at eksempeltekstene bør benevnes med hvilken målform som er hovedmål. Slik unngår en forvirring og usikkerhet i vurderingssamtalene på sensorskoleringen.

Angående målform hender det at enkelte kandidater skriver på feil målform og blir dermed vurdert til karakter 1. På fellessensuren dukket det opp to tilfeller der det var skrevet på feil målform. Sensorene i disse tilfellene hadde kontaktet skolene i forkant for å få bekreftet hva som var korrekt målform for kandidatene. Det bringer fram et annet aspekt. Vi opplever at enkelte skoler ikke har gode nok kontrollrutiner når kandidatene skal levere sine besvarelser. Det gjelder det nevnte eksempelet med levering på feil målform. Et annet eksempel som et sensorpar opplevde, var en besvarelse som ble levert med et filformat som ikke lot seg åpne eller lese. Ved kontakt med skolen i ettertid lot dette seg løse, men poenget er at skolene bør ha strenge kontrollrutiner før besvarelsene legges inn i PAS.

Videre ble det diskutert med administrasjonen hos Statsforvalteren at det neste år bør tillegges flere besvarelser til vurdering for den enkelte sensor. I år virket det som at omtrent 120 besvarelser var det antall de fleste sensorene hadde blitt tildelt. Når man først tar på seg et sensoroppdrag, kan man uten problemer sensurere 150-160 besvarelser.

Avslutningsvis kan jeg nevne at sensorene i Vestland fikk et spørsmål til vurdering i menti.com: «I hvilken grad har sensorskoleringen vært til nytte i ditt videre vurderingsarbeid?». De ble bedt om å bruke en skala fra 1 til 6 der 6 var den høyeste rangeringen. Slik slo det ut:

Karakter 4 – 4 stk

Karakter 5 – 15 stk

Karakter 6 – 20 stk

Det mangler tilbakemeldinger fra noen sensorer, men hovedinntrykket er at sensorene har hatt god nytte av skoleringen og diskusjonene som er blitt gjennomført. Det gir

oppmannsgruppen tro på at vi har et opplegg som fungerer bra og at vi kan ta med oss positive erfaringer til neste års skolering.

Oppsummering

Årets norskeksamen i Vestland er gjennomført tilnærmet problemfritt. Ting har gått veldig greit sett fra oppmannsgruppens ståsted. Det har ikke vært nevneverdige problemer av noe slag, hverken på sensorskoleringen eller fellessensuren. En norskeksamen uten forberedelsesmateriell har ikke vært noe savn, eksamensoppgavene har fungert godt og gitt kandidatene anledning til vise sin kompetanse i faget. Dessuten begynner vurderingsmatrisen å bli godt innarbeidet hos sensorene. Vi hører ofte at vurderingsmatrisen er et godt hjelpemiddel i vurderingsarbeidet. Årets eksamen har vært en positiv opplevelse, og vi ser fram til eksamen 2026.